

Verantwoording — de inzet van AI bij de draagvlakanalyse

Ter informatie bij de uitkomsten van de draagvlakronde Samenlevingsakkoord Gouda 2026–2030

Waarom deze notitie

De uitkomsten van de draagvlakronde zijn met behulp van AI tot stand gekomen. Deze notitie legt — ter informatie — uit hoe dat is gegaan: wat de AI heeft gedaan, hoe er is gestuurd, en met welke uitgangspunten. Zo is navolgbaar en controleerbaar wat er is gebeurd. Het is geen besluitstuk; de inhoudelijke uitkomsten staan in de samenvatting en richtingen en in het uitlegstuk.

De analyse is opgesteld door de penvoerder, namens de partijen die betrokken zijn bij het samenlevingsakkoord. Waar hieronder ‘de penvoerder’ staat, gaat het om de persoon die de AI feitelijk heeft aangestuurd en gecontroleerd; de uitkomsten worden gedeeld namens de betrokken partijen.

Wie deed wat

De AI (Claude, van Anthropic) deed het volumewerk: alle ruim 3.000 open opmerkingen lezen en op inhoud ordenen in thema’s — een primair en een secundair thema per opmerking —, die thema’s tegen de antwoorden op de gesloten vragen leggen, de aantallen en verdelingen berekenen, en de documenten opstellen (de analyse, de samenvatting, de verwerking van de zienswijzen, de leeswijzer en het uitlegstuk).

De penvoerder bepaalde de uitgangspunten en de methode, controleerde elke stap, spoorde feitelijke fouten op en liet ze corrigeren, en maakte alle inhoudelijke en politieke keuzes: wat als bevestiging, aanvullend op de lijn van het akkoord, politieke keuze of college geldt, het bewust weglaten van partijposities, en de toon. De AI maakte geen politieke of normatieve keuzes.

Uitgangspunten waarmee is aangestuurd

- **Met de stad, niet vóór de stad:** de uitkomsten geven weer wat inwoners inbrachten, niet wat partijen vinden.
- **Strikte brongebondenheid:** elke bevinding moet terug te voeren zijn op wat de bron feitelijk zegt; aannames worden expliciet benoemd, nooit stilzwijgend ingevuld.
- **Aantal opmerkingen is geen draagvlakmaat:** open opmerkingen zijn zelfselectie en worden altijd tegen het gesloten signaal van hetzelfde onderwerp gelezen.
- **Vaste indeling:** bevestiging (staat al in het akkoord), aanvullend op de lijn van het akkoord (wordt direct verwerkt), politieke keuze (keuze van de fracties), college (uitvoering of juridisch).
- **Geen partijposities** in de publieke uitkomsten.
- **Vaste, navolgbare regels** (bijvoorbeeld voor de signalen steun / verdeeld / aandacht), zodat elke uitkomst herleidbaar is.

Werkwijze in stappen

- Inlezen van de ruwe enquêtedata (1.015 ingevulde vragenlijsten met gesloten beoordelingen én open opmerkingen) en van de zienswijzen.
- Elke open opmerking op inhoud ingedeeld bij een primair en een secundair thema. De tekst van een opmerking is daarbij nooit gewijzigd.

- Per thema het signaal uit de gesloten vraag ernaast gelegd en gewogen, met de zelfselectie van het open veld meegenomen.
- Per thema een landing bepaald — bevestiging, aanvullend op de lijn of politieke keuze — en voorgelegd aan de penvoerder.
- Documenten opgesteld, gevalideerd en, na controle door de penvoerder, gecorrigeerd en bijgesteld.

Controle en gecorrigeerde fouten

De sturing was geen formaliteit. Een paar voorbeelden van fouten die zijn gevangen en hersteld:

- De koppeling van postcodes aan wijken klopte aanvankelijk niet en is op basis van CBS-bronnen gecorrigeerd.
- De stelling ‘parkeren vooral in Korte Akkeren’ bleek onnauwkeurig; herijkt op de feitelijke tellingen (de binnenstad wordt vaker genoemd).
- Een thema is op verzoek hernoemd en die naam is overal consistent doorgevoerd.
- De volledige thema-indeling is gecontroleerd en waar nodig herzien.

Dit laat zien dat een mens de uitkomsten heeft beoordeeld en gecorrigeerd, niet de AI alleen.

Grenzen en weging

- De respons leunt op de oudere helft van de stad; jongvolwassenen zijn ondervertegenwoordigd en sommige wijken (zoals Westergouwe) dun vertegenwoordigd. Dat is meegewogen.
- Open opmerkingen zijn structureel kritischer dan de stad als geheel; daarom worden ze altijd tegen de gesloten vragen gelezen.
- Externe cijfers (CBS / AlleCijfers) zijn referentie, geen gemeentelijke cijfers.
- AI kan fouten maken. Daarom is alles gecontroleerd, staat deze verantwoording erbij, en zijn de uitkomsten een weergave van wat de stad inbracht — geen politiek besluit.

Gegevens en privacy

Voor de analyse zijn de ruwe enquêtegegevens verwerkt, inclusief de open tekstantwoorden en de achtergrondkenmerken leeftijd en postcode. De open antwoorden bevatten reacties van inwoners in hun eigen woorden.

Om de privacy van inwoners te beschermen is besloten de ruwe bronbestanden en de analyse-Excel — die de letterlijke reacties bevatten — niet openbaar te maken, maar ter inzage te leggen voor de fracties op de griffie. De openbare stukken bevatten de conclusies, de gesloten scores en de thema’s, niet de letterlijke reacties. De tekst van open antwoorden is nooit gewijzigd.

Vragen over de werkwijze kunnen aan de penvoerder. Met de stad, niet vóór de stad.